

मेळाव्याचे रिपोर्टिंग पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांकरिता लेखनतंत्र व कौशल्ये जार्यशाळा

दि. ८,९/२/२०१८ रोजी विभागात पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांकरिता लेखन तंत्र व कौशल्ये जार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या जार्यक्रमाचे उद्घाटन प्रसिध्द कवी व गितकार डॉ. दासू वैद्य यांनी केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. सतीश बडवे, माजी विभागप्रमुख मराठी विभाग विद्यापीठ हे होते.

जार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. संजय मून यांनी जे ले.

प्रा. डॉ. दासू वै.

मी छोटया गावातून आलो. तेथे वाचन संस्कृती फारशी नव्हती. परंतु गावात भजन, किर्तन, तमाशे मी ऐकले. पोथी ऐकली. ग्रंथाची मिरवणूक निघायची. मी. घोडयावरून गाव बघीतल. तरुण हे कवी असतात. तरुणांची तुलना हिरवळीशी केली जाते. आपण आपल्यापाशी नाहीत. शब्द उच्चारताना तो अर्थपूर्ण असला पाहिजे. कविता तंत्र शिकून लिहिता येत का नाही लिहिता येते नाही. कविता ही आतली गोष्ट हो. ती तांत्रिक गोष्ट नाही कवी बदलला की तत्व बदलते. हिरे आपण अंगावर घालतो परंतु तो दगड म्हणून सापडलेला असतो आपण त्याला हिऱ्यांचा आकार दिलेला असतो. दबावाखाली कोणी कवी होऊ शकत नाही. अमेरिकन कवी जे काही लिहितात त्याला कविता असे म्हणतात. प्रत्येक कवीची एक स्वतंत्र शैली असते. कविता वाडःमयप्रकार आहे. कवी भाषिक कृती करत असतो. कवितेत भाषा ही विशेष होऊन येते कारण तिला विविध विषय फुलवायचे असतात. कविता प्रथम आपण समजून घेतल्या पाहिजेत. कवी शब्दापासून कविता तयार करतो. आणि शब्द हे भाषेतून येत असतात. आपण आपल्याकडची भाषा चेक केली पाहिजे. भाषा तुम्हाला जिकंज्यास मदत करते. भाषिक वर्तन हे विद्यार्थ्यांस पुढे जाण्यासाठी मदत करते. भाषिक वर्तन हे विद्यार्थ्यांस पुढे जाण्यासाठी मदत करते. भाषा मिळवावी लागते. आवाजावर प्रभुत्व मिळवावे

लागते. भाषा नसेल तर आपला जिव गुदमरेल भाषा अवगत करुन त्यांच्यातली उच्च पातळी गाठवी लागते. आपण सुरुवातीला चांगला माणूस होण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. आपल्या बालपणात आपले पुढचं जीवन दडलेला असतं. आपण अनुभवाच्या बाबतीत फार समृद्ध आहोत. कविता ही जगण्यातून लिहायला लावते.

ज विता लिहिण्यासाठी आपण आपल्याजवळ असलं पाहिजे. कारण आपण आपल्याजवळ नसलोतर आपण लेखन सुरु करु शकत नाही.

अध्यक्षीय समारोप

डॉ.सतीश बडवे सर

भाषेचा अभ्यास आपण जर चांगला केला तर आपल्याला वेगवेगळ्या क्षेत्रात जाता येईल. भाषा दर दिवसाला बदलतली लागली आहे. १-१३-७ आकड्यांचा खेळ परंतु भाषा आहे. कवितेची भाषा प्रचंड प्रमाणात बदलली आहे. ती बदललेली भाषा मला बदलल्या जगात वापरता येते का. कवी लेखन करित असतातना स्वतःचा रोल तो व्यक्त करत असतो. वयात अंतर असते पण भाषेत

अंतर नसते. भाषा ही संस्कृतीच असते. भाषेचा आपण पध्दतशीरपणे विचार केला पाहिजे. कविता समजून घ्यावी लागते ती स्वतःत मुरवावी लागते.

प्रा. जयदेव डोळे

वृत्तपत्र लेखन तंत्र

आपण लेखनतंत्राचा विचार करताना आपण त्यात काय चुकतय याचा विचार जे ला पाहिजे. पत्रकार काही गोष्टी लक्षात घेवून तो लिखान करत असतो. पत्रकार हा पुनुरुक्तीवर जगला नाही पाहिजे तर त्याने पुनुरुक्ती टाळली पाहिजे. बातमीत तपशील असावा भाषा आपल्या विचाराच प्रतिबिंब असते. भाषा ही त्या व्यक्तीच प्रतिबिंब असते. भाषेवरून जात, वर्ग व प्रांताचा बोध होतो. दुरदर्शन रेडीओ व वृत्तपत्राची भाषा ही वेगळी असते. भाषा पक्की करणे गरजेचे आहे. प्रमाण भाषा वेगळी व बोलीभाषा वेगळी असते. उत्पन्न मिळवायचे असेल तर प्रमाण भाषा आत्मसात करावी लागेल. पत्रकारितेच्या लिखानात अचूकता महत्वाची असते. क्रांती माणस करत असतात. Television क्रांती करत नसते. लोकशाहीत लोकांचे मत महत्वाचे असते. तोचतोपणा जानवून देण हा पत्रकारीतेचा पराभव असतो.

डॉ. रेखा शेळके

वृत्तपत्र लेखन तंत्र

ज ल्पकता ही वर्तमानपत्रात कुठे ही येत नाही. बातमी ही फक्त fact वर अवलंबून असते.

दि. ९/२/२०१८

सत्र तिसरे

डॉ. स्मिता अवचार - शोधनिबंध लेखन तंत्र

अध्यक्ष - डॉ. संजय मून सर

डॉ. अवचार मॅडम

प्रत्येकाचे लेखन तंत्र हे वेगळे असते. पण संशोधनात मात्र एक सामान्य तंत्र लेखन असते. पुराव्याच्या आधारे लिखान करण संशोधनात गरजेच असत. संशोधनात शेवट कधीत नसतो.

वक्ते - श्री कृष्णा जें डे - इलेक्ट्रॉनिक माध्यमा करिता
अध्यक्ष - माधव सावरजावे - लेखन तंत्र

श्री. कृष्णा केंडे

माध्यम म्हणजेच दुरदर्शन होय. त्यामुळे आपले त्याच्यावर लवकर लक्ष जाते. जास्त लिहिण्याची गरज लागत नाही. Electronic media मध्ये जास्त लिहिण्याची गरज लागत नाही. लिखानाची भाषा ही बोली भाषा असते. कमी शब्दात लिहिण हे Electronic Media च वैशिष्ये आहे. ते लिखान करण्यासाठी तुमचे वाचन चांगले असणे गरजेचे आहे. वृत्तपत्रात अनेक पत्रकार असतात परंतु Chanel साठी काम कराव लागत. म्हणून Channel वर लिखान करण्यासाठी सर्व क्षेत्रातील अभ्यासाची गरज आहे. मूळात पाया हा Visual आहे.

श्री. माधव सावरगावे, अध्यक्षीय समारोप

आम्ही दुरदर्शनवर वेग-वेगळे विषय मांडत असतो भाषेचे तीन प्रकार

- १) दृश्य भाषा - दिसजारी भाषा
- २) अदृश्य भाषा - आकाशवाणी

दृश्य माध्यमात संवाद कौशल्य अतिशय महत्वाचे आहे. सर्व लोकांना समजेल अशी भाषा असावी. दुरदर्शनवरील भाषा ही दृष्याला भिडणारी भाषा असावी. भाषिक देवाणघेवाण आज जवळ आलेली आहे.